

بررسی تاثیرگرافیک محیطی بر روحیه شهروندی
مأده مدادی، فارغ التحصیل کارشناسی ارشد ارتباط
تصویری، دانشگاه آزاد، واحد تهران غرب، تهران، ایران.

Maedeh_medadi@yahoo.com

سید نظام الدین امامی فر، استادیار دانشکده هنر، دانشگاه
شاهد، شهرتهران، ایران.

Emamifar@shahed.ac.ir

چکیده

تغییر در ساختارهای اجتماعی، فروپاشی خانواده ها ،تغییر شیوه زندگی مردم ، افزایش بیماریهای جسمی و روانی ، مشکلات اقتصادی و اجتماعی انتشار آلودگی و... نه تنها تعادل اقتصادی و اجتماعی درون شهرها را بر هم زده بلکه تعادل و سلامت روحی و روانی ساکنین شهرها را نیز دچار مشکلات فراوان کرده است.

هدف از این پژوهش بررسی تاثیر گرافیک به فرهنگ شهری و تعامل بصری گرافیک و نقش بی بدیل آن به عنوان قویترین ابزار فرهنگ سازی بر تاثیر بر افکار عمومی و روان شهروندان در پیشرفت فرهنگ جامعه و همچنین تاثیر گرافیک در بالا بردن کیفیت زندگی شهری و آرامش روانی جامعه است.

نقش گرافیک در آرام سازی بصری و زیبا سازی فضای شهری در رابطه با روان شهروندی چیست؟

گرافیک در ایجاد آرامش روانی و بصری ، نظم و انسجام بخشیدن به فضای شهری ، همچنین در افزایش سطح فرهنگ جامعه تاثیر دارد. روش تحقیق توصیفی - تحلیلی و روش گردآوری اطلاعات کتابخانه ای و میدانی می باشد.

نتایج بدست آمده به این امر اشاره دارد که گرافیک شامل ابعاد گسترده ی فرهنگی و زیباشناسی و روانشناسی در جامعه می شود تا بتواند پاسخگوی نیاز روحی و حس زیبایی شناسانه شهروندی باشد و با خلق جذابیت های تصویری و استفاده از رنگ های مناسب به ادراک هویت از فضا ارتقا بخشد . این امر باعث سلامت روان فردی و سلامت جامعه می شود

واژگان کلیدی: گرافیک، گرافیک محیطی، سلامت شهری، فرهنگ سازی، فرهنگ شهری.

مقدمه

اولین تجربیات بشر از مقوله زیبایی به تصاویری مربوط است که از زمانهای انسانهای نخستین بر دیوار نگارها به جا مانده این مقوله زیبایی هزاران سال پیش و ابتدا به شیوه

آیینی در زندگی انسان وارد شد تا بتواند مامنی برای آرامش خاطر و سکینه ای برای روح انسان باشد در واقع از همان زمان که انسان محلی را برای ثبات و زندگی خود در نظر گرفت و برای ارتباط بیشتر و پیدا کردن یک تعریف برای حضور خود در محیط به آراستن آن پرداخت. (مرادی، 1392، 15)

امروزه در عرصه شهرسازی زیبا بودن اماکن عمومی و شهری جز رکن های اصلی محیط شهری میباشد. موضوع رابطه مستقیم بین انسان و تاثیر روانشناختیش از محیط بدون تردید کیفیت زندگی شهری و سلامت جامعه را نیز تحت تاثیر قرار میدهد و نه تنها به جنبه های فیزیکی و کالبدی شهر بلکه به چگونگی رفتارهای شهروندان نیز تاثیر گذار است به عنوان مثال وجود فضای سبز در شهر می تواند باعث افزایش شادابی و نشاط شهروندان شود.

در این میان گرافیک به عنوان وسیله ای به عنوان عاملی برای ایجاد فضای دلنشین، امن و آرام با ارتباطات آسان و همچنین در جهت بالا بردن کیفیت زندگی شهری و آرامش روانی جامعه، فرهنگ سازی، بهداشت روانی فردی و شهری موثرترین است. می توان اذعان داشت که طراحی گرافیک در شهر های امروزی نقش حیاتی را ایفا می کند در واقع گرافیک به محیط معنا، زیبایی و هویت می بخشد. از مهمترین ویژگی های گرافیک ایجاد مناظر زیبای بصری در روند آرامش فردی و فرهنگ سازی در جامعه است زیرا زیباسازی جوامع تاثیر فراوانی در سلامت روانی افراد جامعه دارد. (استوار، 1392، 127)

تحقیق حاضر با بررسی تاثیرگرافیک در بستر زیباسازی بصری و زیبایی فضای شهری، به دنبال مقدار تاثیربر بالا بردن کیفیت زندگی شهری و آرامش روانی جامعه در بستر فرهنگ سازی است.

گرافیک محیطی

هنر همواره از مظاهر رشد و بالندگی یک تمدن محسوب می شود. گرافیک شهری یا همان گرافیک محیطی هنری است که با محیط شهری که هرروز با آن سرو کار داریم روبروست. وقتی تصمیم برای ایلخانی، (1388، 115) ایجاد جلوه زیباسازی شهر میگیریم بسیار مهم است بحث یک نمایشگاه خصوصی و فردی با مخاطبین محدود و خاص نیست بحث از شهروندان و رهگذرانی است آغشته به عناوین مختلف هنجارهایی هستند که در شهر با آنها مواجه اندکوجه و خیابان هایی است که در آن قدم میگذارند. (صالح، 1384، 89)

زیبا سازی شهر هویت گرایی مدنی و اقتصادیگرایی نیز می باشد. هویت بخشیدن به محیط شهری و خوانا کردن علایم چه جنبه تبلیغاتی و یا تجاری و چه جنبه آموزشی و فرهنگی داشته باشد به شهر در دوصورت عملکردی موفق گرایانه دارد.

گرافیک تعامل بصری در نگاه شهری، خود، در جستجوی آهنگی هارمونیک و جذاب از همنشینی فراورده های بصری می باشد. گرافیک این ساختار رادر اصول و مبانی تعریف می کند. رنگ

آمیزی تدوین میکند و برایش موسیقی و ریتم می گذارد تا تصویر خلاق مبتنی بر نیازها و ضرورت های روحی و طبیعی بشر در روند مدنیت شهروندی با آهنگی موزون از تمامی عناصرهای بصری به اهداف خود برساند. (ایلخانی، 1388، 158)

هدف از گرافیک محیطی

1- راهنمایی مردم به ساده ترین شکل ممکن در فضای شلوغ شهری که امکان سردرگمی برای هرکسی ممکن است وجود داشته باشد.

2- ایجاد فرهنگ سازی و ایجاد روحیه فرهنگ پذیری در شهروندان به طور غیر مستقیم و این عملکرد در این زمینه بسیار میتواند موفق عمل کند.

طراحی محیطی قصد هماهنگی بین شهروند و روحیه شهروندی با جامعه را دارد، امروزه گرافیک به عنوان اصلی ترین پیام رسان تبلیغاتی در عرصه به طور موثر حضور دارد. (اسداللهی، 1389، 42)

تعامل گرافیک و روانشناسی فردی

مطالعه رفتار انسان به دلیل گستردگی و تاثیر متقابل آن با مولفه های متعدد- امری بسیار پیچیده است. روانشناسی علوم اجتماعی علم مطالعه رفتار و فرایندهای روانی است. از نظر روان شناسی رفتارها از حیث سازگاری با موقعیت به دو نوع رفتارهای بهنجار و ناهنجار تقسیم می شوند. اگرچه مفهوم بهنجار و ناهنجار در بسیاری از علوم از جمله پزشکی روانشناسی جامعه شناسی کاربرد دارد ولی با توجه به پیچیدگی رفتارهای انسان این مفهوم نیز از پیچیدگی خاصی برخوردار خواهد بود. (اذرنگ، 1371، 144)

بعد رشد اقتصاد و اجتماع بشر و نگاه و خواسته های او از محیط پیرامونش نیز تغییر پیدا کرد با بوجود آمدن تغییر در ساختارهای اجتماعی، فروپاشی خانواده ها، تغییر شیوه زندگی مردم، افزایش بیماریهای جسمی و روانی مختلف مشکلات اقتصادی و..... نه تنها تعادل اقتصادی و اجتماعی درون شهرها را برهم زده بلکه تعادل و سلامت روحی و روانی ساکنین شهرها را نیز دچار مشکلات فراوان کرده است قابل ذکر است که در حوزه روانشناسی جامعه، سلامت جامعه از بزرگترین اهداف شهرنشینی می باشد. در این جا لازم به ذکر است که سلامت جامعه از سلامت فرد یا سلامت شهروند آغاز می شود که باید آن را از ۳ بعد جسمی، روانی، اجتماعی بررسی کرد. (محمدی، 1392، 17)

امروزه بخش عظیمی از بیماری های روانی در کشورهای در حال توسعه در ارتباط شدید با عوامل محیطی و اجتماعی است.

موضوع رابطه بین فضا و رفتار شهروندی از مولفه های قابل بحث است، محیط فیزیکی و فضای کلی شهر در معرض دید تماس شهروندان

قرداد و کیفیت مولفه های موجود در آن اعم از امکانات و تجهیزات شهری مکان های عمومی و رفتارهای مردم با تداخل و تاثیر بر یکدیگر بر ذهن، روان و رفتارهای شهروندان اثر می گذارد، شکل شهر در برگیرنده بافت فیزیکی و عملکردهای اداری و صنعتی و مجموع ساختمانهایی است که معرف فضایی پدیده شهری است. (مهدوی نژاد، 1381، 144)

نتیجه گیری

امروزه محیط سالم از نظر روانی برای انسانها بسیار حائز اهمیت است. گرافیک به عنوان یکی از ارکان مهم شهری به شمار می آید. سال های نه چندان دور است که سازمان زیبا سازی شهر تهران به این نتیجه رسیده است که رنگها، طرحهای روی ساختمانها و یا احجام گرافیک که در سطح شهر بارگذاری کرده است که تاثیر فراوان در افکار و روحیه مردم می گذارد. بر گزاری فراخوان های مختلف و رسیدگی به این امور باعث پیشرفت رشدی در فضای شهری بوجود آمده است با توجه به جوانب مختلف هنر گرافیک و از جمله گرافیک محیطی با قابلیت های متنوع و زیادی در زیبا سازی شهری دارد و به طور چشمگیری این هنر توانسته با مخاطب خود ارتباط برقرار کند. استفاده از گرافیک و نحوه استفاده های مختلف آن در سطح شهر توانسته به طور بالقوه توجه شهروند و جامعه را به خود معطوف کند.

گرافیک محیطی باعث آرامش و آسایش وهمینطور نشاط در افراد میشود و تحمل استقامت انسان را در فضای آلوده شهری و صنعتی بالا می برد و باعث افزایش سطح فرهنگ جامعه می شود در صورتی که با اصول متناسب و آگاهانه انجام گیرد.

مهمترین ویژگی گرافیک و تاثیر آن به شهروند در سطح جامعه ایجاد مناظر زیبای بصری در جامعه است که این امر تاثیر فراوان در توسعه فرهنگ شهری دارد.

منابع

- اسلامی ، مژده (1395). نقش گرافیک محیطی در طراحی شهری . سومین کنفرانس پژوهش در علوم و تکنولوژی.
- استوار، مصیب . (1392). هنر گرافیک محیطی . تهران : انتشارات راز نامه .
- آذرنگ ، عبدالحسین . (1371) . اطلاعات و ارتباطات . تهران . وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات.
- اسدی ، علی . (1371) . افکار عمومی و ارتباطات . تهران . انتشارات سروش
- اسداللهی، مصطفی، گرافیک محیط؛ بررسی نقش عناصر محیطی در کیفیت بصری فضا، منظر، هنر و معماری، شماره ۱، خرداد ۱۰.

- ایلوخوانی، مسعود ، گرافیک محیطی، فاطمی، تهران . 1388.
- بل ، سایمون . 1385. عناصر طراحی بصری معماری منظر . ترجمه محمد احمدی نژاد . اصفهان : نشر خاک.
- خضریان ، افسانه (1395). استاد راهنما دکتر سید نظام الدین امامیفر ، استاد مشاور دکتر پرویز اقبالی . پایان نامه کارشناسی ارشد ارتباط تصویری. بررسی تابلوهای گرافیک اطلاع رسانگردشگری با تاکید بر مناطق گردشگری استان همدان .
- علیخانی ، سهیلا (1394). گرافیک شهری. کنفرانس بین المللی پژوهش‌های نوین در عمران ، معماری و شهرسازی.
- صالحی ، اسماعیل . 1384. نقش آسایش محیطی فضای شهری در پیشگیری از نا هنجاری های رفتاری .
- مهدوی نژاد ، محمد جواد (1381) . هنر اسلامی در چالش مفاهیم معاصر و افقهای جدید.